

Innspill til prosjekt Vendepunkt: Kampen for likestilling og jenters rettigheter i det humanitære arbeidet

Verden har endret seg dramatisk siden Norges humanitære strategi ble lansert for to år siden. Tendenser vi har sett over tid har eskalert med en hastighet få hadde forestilt seg var mulig.

Plan Norge er bekymret for de enorme rettighetsbruddene barn og særlig jenter utsettes for i konfliktområder. Vi oppfordrer derfor Norge til å ta målrettede grep for å sikre at likestilling og jenters rettigheter blir prioritert i det humanitære arbeidet.

På litt over et år er global bistand drastisk redusert. Amerikansk politikk påvirker veivalg og den globale dialogen, og anti-rettighets- og anti-likestillings-agendaen har fått økt vind i seilene. Situasjonen i Sudan, Gaza og Ukraina har blitt forverret, og stadig flere barn lever i konfliktområder med økt risiko for vold og overgrep, barneekteskap, menneskehandel og rekruttering av barnesoldater.

Mer enn 520 millioner barn lever i eller er på flukt fra krig og konflikt,¹ og 200 millioner barn antas å ha behov for humanitær hjelp i 2026.² Konfliktrelatert seksualisert vold har økt med 87% på to år³ og Jenter og kvinners situasjon i humanitære kontekster er særlig kritisk. Straffefrihet er utbredt, og de ansvarlige for grove krigsforbrytelser går fri. Samtidig falt den globale bistanden med 23% i 2025⁴, andelen humanitær assistanse som går til barns beskyttelse, seksuell og kjønnsbasert vold (SGBV) og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) er forsvinnende liten, handlingsrommet til sivilsamfunnet fortsetter å krympe og den humanitære arkitekturen er i endring.

Plan Norge setter stor pris på at norske myndigheter det siste året har pekt ut verdikampen for likestilling og jenters rettigheter som en hovedprioritet framover. Dette lederskapet må være strategisk og helhetlig og må inkludere det humanitære arbeidet. Tilbakeslaget mot jenter og kvinners rettigheter stopper ikke ved grensen mellom langsiktig utvikling og humanitær respons. Tvert imot blir konsekvensene ofte mest alvorlige i kriser, der beskyttelsessystemer bryter sammen, straffefrihet øker og jenter mister tilgang til skole, helsetjenester, trygghet og medbestemmelse.

Plan oppfordrer norske myndigheter til å videreutvikle og styrke sitt globale lederskap for barns og jenters rettigheter i den humanitære innsatsen. Norge har allerede vært en tydelig pådriver for barns beskyttelse, Trygge skoler-erklæringen, likestilling og kampen mot seksualisert og kjønnsbasert vold. I dagens situasjon, der rettigheter er under økende press og flere givere trekker seg tilbake eller legger begrensninger på støtte til likestilling, SRHR og rettighetsbasert arbeid, blir dette lederskapet enda viktigere. Norge bør derfor bruke både sin politiske stemme og sin humanitære finansiering mer strategisk for å styrke innsatsen for barns beskyttelse, trygg utdanning i kriser, jenters rettigheter, SRHR og forebygging og respons på SGBV.

¹ UNOCHA 2025, Global Humanitarian Overview 2026

² UNICEF, 2026 Humanitarian Appeal

³ UNOCHA 2025, Global Humanitarian Overview 2026

⁴ OECD, 2026, OECD Preliminary official development assistance levels in 2025



Plan ønsker at Norge skal:

1. Sikre implementering av den humanitære strategiens mål om at **kjønnsperspektivet skal legges til grunn i all humanitær innsats**, gjennom strengere krav til tilskuddsmottakere om systematisk integrering av et likestillingsperspektiv med tydelige mål og indikatorer, kjønnsanalyse og kompetanse på likestilling, SGBV og SRHR. Disse aspektene må dokumenteres gjennom rapportering, og avvik må få konsekvenser i form av redusert støtte.
2. **Løfte barns beskyttelse som en sentral prioritet** gjennom økte, dedikerte bevilgninger til sivilsamfunnsaktører og FN-organisasjoner. Dette arbeidet må ha en **tydelig kjønnsdimensjon** med stor vekt på jenters rettigheter, SRHR og beskyttelse mot SGBV, inkludert barneekteskap. Et tydelig barne- og ungdomsperspektiv er helt sentralt for å ivareta barn og unges unike behov på en forsvarlig måte. Barns beskyttelse må anerkjennes som livreddende humanitær innsats, ikke som et tillegg når andre behov er dekket.
3. **Prioritere trygg og inkluderende utdanning i kriser som en sentral beskyttelsesstrategi** for barn og unge, særlig jenter. Skole og læringsarenaer kan gi trygghet, normalitet, beskyttelse, tilgang til informasjon og en viktig inngang til forebygging av vold, barneekteskap, rekruttering og utnyttelse. Norge bør bidra til at utdanning i kriser kobles tettere til barns beskyttelse, SGBV-forebygging, psykososial støtte og lokalt ledet respons.
4. **Videreføre og styrke Norges globale lederskap for Trygge skoler-erklæringen**, og arbeide for at flere stater slutter seg til og gjennomfører retningslinjene for å beskytte skoler og universiteter mot angrep og militær bruk i væpnet konflikt.
5. **Sikre kvinners, ungdoms og jenters deltakelse og lederskap** i humanitær innsats gjennom sterkere støtte til lokale kvinnerettighetsorganisasjoner og kvinne-, jente- og ungdomsledede nettverk lokalt.
6. **Være en enda tydeligere stemme og løfte jenters rettigheter og SGBV i globale fora**, også etter at Norges lederskap i Call to Action avsluttes, for å sikre at SGBV og SRHR er integrert i all humanitær respons, at etablerte minimumsstandarder overholdes og at kapasitetsbygging på SGBV og SRHR blant humanitære aktører styrkes. Norge må fortsette å jobbe for at stater og organisasjoner overholder sine forpliktelser for bekjempelse av SGBV.
7. **Bygge allianser for å stå imot de globale anti-likestillings-bevegelsene** og ta initiativ til en internasjonal møteplass som samler aktører og markerer et nytt startpunkt for en mer koordinert global humanitær innsats der kjønnsperspektivet, SGBV og SRHR står øverst på agendaen.
8. **Rapportere tydeligere** på hvor mye humanitær støtte som går til barns beskyttelse, SGBV, SRHR, utdanning i kriser og lokale kvinne-, jente- og ungdomsledede organisasjoner. Uten bedre sporing av finansiering og resultater er det vanskelig å vite om politiske prioriteringer faktisk får gjennomslag i humanitær praksis.

Gunvor Knag Fylkesnes,

Generalsekretær, Plan International Norge